

Psykiatrisen palveluasumisen järjestämisvastuun siirto

Perusturvalautakunta 11.11.2021 § 94

Asian valmistelijat: johtava sosiaalityöntekijä Päivi Boualem, puh. 040 358 0009, perusturvajohtaja Anna-Maija Kääriäinen, puh. 0400 641 105.

Kunnalla on kuntalain mukainen järjestämisvastuu asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä. Kuntien vastuulle kuuluva terveydenhuolto jakautuu perusterveydenhuoltoon (kansanterveystyöhön) ja erikoissairaanhoidon. Kunnat ovat voineet siirtää sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon järjestämisvastuun yhteistoiminta-alueelle, joka voi olla mm. kuntayhtymä. Erikoissairaanhoidon järjestämiseksi kunnan on kuuluttava johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään.

Joutsan kunta ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ovat tehneet päätökset Joutsan aikuispsykiatrian ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin aikuispsykiatrian avohoidon järjestämisestä sairaanhoitopiiriin toimintana vuodesta 2011 alkaen. Muutoksen myötä perustason aikuispsykiatrian avohoidon, psykiatrisen palveluasumisen ja päihdehuollon erityispalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt Keski-Suomen sairaanhoitopiirille. Järjestely on koskenut Seututerveyskeskuksen yhteistoiminta-alueen kuntien asumispalveluita (sopimuksessa psykiatrisen palveluasuminen).

Joutsan kunta ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ovat tehneet sopimuskaudella yhteistyötä ja yhteistä arviointia asiakkaiden ja potilaiden hoidon järjestämisestä, hoidon saatavuudesta, hoitoketjujen toimivuudesta sekä perustason ja erityistason yhteistyöstä. Vuoden 2020 aikana Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirasto on linjannut, että sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden järjestäminen tulee olla kuntien sosiaalipalvelujen viranomaistoimintaa ja näin ollen palveluiden järjestämisvastuu tulisi palauttaa kunnan toiminnaksi.

Siirtyvien palveluiden laajuus on keskimäärin 5 palveluasumisen asiakasta ja palvelun kustannusvaikutus noin 280 000 euroa. Viranomaistoiminnan lisäksi muutoksessa on tavoitteena vahvistaa perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden saumatonta yhteistyötä ja tavoitteena on parantaa matalan kynnyksen palveluiden saatavuutta sekä poistaa päällekkäistä työtä. Nopeammalla ja varhaisemmalla puuttumisella pyritään ehkäisemään ongelmien syvenemistä ja siten hillitsemään erityistason palveluiden käyttöä ja kustannusten kasvua.

Terveydenhuollon perustason avohoidon mielenterveys- ja päihdepalvelut toimivat jatkossakin seututerveyskeskuksen tuottamana.

Asumispalvelut sisältävät eri asteisesti tuetun palveluasumisen asumisyksiköissä. Muutoksen myötä palvelut siirtyvät Joutsan kunnan järjestämisvastuulle.

Palveluasuminen ja muut asumispalvelut hankitaan tällä hetkellä ostopalveluna. Järjestämisvastuun siirron myötä palveluostoihin käytetty määräraha siirtyy erikoissairaanhoidosta Joutsan kunnan sosiaali- ja

vammaispalvelujen tulosyksikköön. Päätöksen palveluasumisesta ja muista asiakkaille myönnettävistä palveluista tekee kunnan sosiaalityöntekijä. Erikoissairaanhoidossa toimiva asumispalveluihin ohjaavan psykiatrisen tiimin toiminta loppuu ja jatkossa palvelutarpeen arviointi toteutetaan yhteistyössä Joutsan kunnan aikuissosiaalityön ja Seututerveyskeskuksen mielenterveystoimiston kanssa.

Vaikutukset kuntalaisten palveluihin

Toiminnan siirtovaihetta on toteutettu jo lähikuukausien ajan yhteistyössä seututerveyskeskuksen mielenterveystoimiston ja sairaanhoitopiirin palvelukoordinaation kanssa. Palvelukokonaisuuden siirtyessä kunnalle, toimintaa kehitetään siten, että liikkuvan tuen palvelut toteutetaan pääsääntöisesti kunnan omana toimintana. Kehittämisen tavoite on sujuvoittaa ja vahvistaa sosiaalipalveluiden ja perusterveydenhuollon yhteistyötä ja yhdessä tekemistä.

Joutsan kunnan aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä tekee asiakkaille sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisen asumispalvelupäätöksen sekä sosiaalihuoltolain 34 §:n mukaisen sosiaalihuollon asiakkuuden aloittamispäätöksen, päätökset tehdään tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa.

Siirtyvät sopimukset

Jatkossa Joutsan kunta vastaa asiakaskohtaisilla päätöksillä asumispalveluiden kohdentamisesta ja käytöstä. Näin ollen palveluntuottajat laskuttavat tuottamistaan palveluista suoraan Joutsan kuntaa sosiaalityöntekijän tekemien palvelupäätösten mukaisesti.

Henkilöstövaikutukset

Muutoksessa ei synny uusia henkilöstövaikutuksia Joutsan kunnassa eikä muutokseen liity siirtyviä työntekijöitä sairaanhoitopiiristä. Joutsan kunnan aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä toimii palvelusta vastaavana sosiaalityöntekijänä ja palvelua koordinoivana työntekijänä. Lisäksi sosiaalityön osalta palveluprosessiin sisältyy virassa olevan palveluohjaajan ja sosiaaliohjaajan työpanosta. Ohjaajien rooli on toimia sosiaalityöntekijän työparina osana asiakkaan asumispalvelun tarpeen arviointia. Tukea arviointiin saadaan myös psykiatriselta sairaanhoitajalta.

Talousvaikutukset

Sairaanhoitopiirissä on tehty laskelmaa siirtyvistä nykytoiminnan kustannuksista sekä niiden vaikutuksista kuntalaskutukseen siirron jälkeen. Arvio perustuu vuoden 2021 suunnittelun mukaisiin kustannuksiin. Joutsan kunnalle siirtyvät palveluasumisen nettokustannukset ovat arvion mukaan 280 000 euroa.

Riskien arviointi

Väestön palvelutarve kasvaa myös mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Matalan kynnyksen palveluiden vahvistaminen on yksi keino hillitä

erityistason palveluiden käyttöä. Hoitoketjujen toimivuus on muutostilanteessa huomioitava. Tätä hallitaan tiiviillä yhteistyöllä perusterveydenhuollon ja kunnan välillä, sopimalla yhteisistä käytännöistä, uudistamalla toimintamalleja sekä laatimalla yhteisiä hoito- ja palveluketjuja.

Talousvaikutusten näkökulmasta epävarmuustekijänä on todellisten kustannusvaikutusten tarkentumattomuus. Kustannusten kokonaisuus on arvioitu budjetin perusteella pohjautuen mm. toiminnan kuntakohtaisiin osuuksiin. Tähän liittyy riski, että todelliset kustannukset ovat ennakoitua siirtosummaa suuremmat.

Esittelijä	Perusturvajohtaja Anna-Maija Kääriäinen
Päätösehdotus	Perusturvalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että sosiaalihoitolain (1301/2014) mukainen mielenterveys- ja päihdepalveluiden palveluasumisen järjestämisvastuu (psykiatrinen palveluasuminen) siirretään Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä Joutsan kunnalle 1.1.2022 alkaen, mikäli sairaanhoitopiirin valtuusto hyväksyy järjestämisvastuun siirron.
Päätös	Perusturvajohtajan ehdotus hyväksyttiin. Merkitään pöytäkirjaan, että johtava sosiaalityöntekijä Päivi Boualem oli esittelemässä asiaa.

Kunnanhallitus 29.11.2021 § 275
302/05.00/2021

Asian valmistelija(t): johtava sosiaalityöntekijä Päivi Boualem, puh. 040 358 0009, perusturvajohtaja Anna-Maija Kääriäinen, puh. 0400 641 105.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Harri Nissinen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että sosiaalihoitolain (1301/2014) mukainen mielenterveys- ja päihdepalveluiden palveluasumisen järjestämisvastuu (psykiatrinen palveluasuminen) siirretään Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä Joutsan kunnalle 1.1.2022 alkaen, mikäli sairaanhoitopiirin valtuusto hyväksyy järjestämisvastuun siirron.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.